

Juraj Dobrila

»Škof Juraj Dobrila je stal visoko vzravnán nasproti visokemu uradniku... Škof ta trenutek ni prav nič sličil preprostemu sinu istrskega seljaka iz Ježenja. Bil je ves plemiški in dostojanstven od nog do krasno izrazitega slovanskega obličja z visokim čelom in mogočnimi obrvmi, ki so se mu vojaško sršile nad mirno pametnimi in odkritosrčnimi očmi.« Tako je pisatelj Ivan Pregelj, ki je kot profesor eno leto služboval v Istri, naslikal podobo škofa Juraja Dobrile v svoji povesti *Božji mejniki* (1925). Druga izdaja (1926) nosi naslov *Oče, budi volja tvoja!* po znamenitem Dobrilovem molitveniku.

Juraj Dobrila je bil istrski Hrvat, ki je bil povezan s Slovenci: v Gorici je obiskoval zadnja dva razreda gimnazije, tam je študiral bogoslovje, kot duhovnik je v Trstu skrbel tudi za slovenske vernike; zadnjih sedem let pa je bil tržaško-koprski škof in kot tak dobri pastir Italijanov in Slovencev. Ta mož si je vse življenje prizadeval, da bi svoje rojake dvignil iz telesne in duhovne bede.

Rojstna hiša revna kot betlehanski hlevček

Rodil se je 16. aprila 1812 v vasici Ježenj, ki spada pod župnijo Tinjan v srcu Istre blizu Pazina, v družini z osmimi otroki. Oče je bil tkalec, imeli so tudi nekaj krpic zemlje. Niti tkalska obrt niti zemlja pa nista dajali toliko, da bi se rešili revščine. O revščini priča Dobrilova rojstna hiša. »Zdi se mi, da je bil betlehanski hlevček večji od te išice, v kateri se je rodil naš nepozabni škof,« je zapisal nekdo, ki je obiskal Ježenj okoli leta 1880.

Mali Juraj (pravili so mu Jurić) je bil bister deček, zato ga je sprejel v svojo šolo v Tinjanu kaplan Ivan Radetić. Ko mu je bilo dvanajst let, je odšel s priporočilom frančiškanov iz Pazina na njihovo gimnazijo v Karlovac. Do Trsata ga je spremljal oče. Ob slovesu ga je blagoslovil in mu izročil culico s perilom in nekaj drobiža. V Karlovcu je ostal šest let. Zadnja dva razreda gimnazije je končal v Gorici. Kruh si je služil s poučevanjem otrok bogatih družin. Po maturi se je vpisal v bogoslovje v Gorici, kjer so se šolali bodoči duhovniki goriške nadškofije ter tržaško-koprške, poreško-puljske in krške škofije. Po štirih letih ga je tržaški škof Matevž Ravnikar 11. septembra 1837 posvetil v duhovnika. Po novi maši v domači župnijski cerkvi v Tinjanu je bil nekaj časa kaplan v Munah v Čičariji in v Hrušici v Brkinih, potem pa je škof mladega duhovnika poslal v zavod Avguštinej na Dunaju, kjer so se

šolali najbolj nadarjeni duhovniki iz vseh dežel avstro-ogrske monarhije. Študij je končal z doktoratom iz teologije.

Škof ga je poklical v Trst, kjer je opravljal razne odgovorne službe. Vedno pa je bil povezan s svojo rodno Istro. Ko je tam v letih 1852-53 zavladała strašna lakota, je zbral nad 50.000 goldinarjev ter nakupil žito in hrano za svoje stradajoče rojake, ki so ga vzljubili kot svojega dobrotnika.

»Sinko, ti govoriš kot mi!«

Leta 1857 je umrl poreški škof Anton Peteani in ljubljanski škof Anton Wolf je cesarju Francu Jožefu za njeegovega naslednika priporočil Dobrila: »Veličanstvo! Dobrila je za to škofijo najbolj vreden in sposoben. Prav je, da tako verno ljudstvo dobi po tolikih stoletjih škofa, ki mu bo oznanjal evangelij v materinem jeziku.«

Papež bl. Pij IX. je 12. oktobra 1857 Dobrilo imenoval za poreško-puljskega škofa in 2. maja 1858 je v goriški stolnici prejel škofovsko posvečenje. Pri ustoličenju v častitljivi stolnici v Poreču 17. maja je vernike nagovoril tudi v hrvaškem jeziku, kar je bilo za Poreč, ki je veljal za italijansko mesto, nekaj nezaslišanega. Tudi svoje prvo pastirsko pismo je napisal v italijanskem in hrvaškem jeziku. Rojakom je zapisal, da je svoje imenovanje za škofa sprejel kot odlikovanje za istrsko ljudstvo. Brž se je odpravil na potovanje po svoji škofiji in preprosti ljudje so bili navdušeni, da jih je obiskal škof, ki govori hrvaško. V župniji Svetvinčenat mu je nek star mož zaklical: »Sinko, ti govoriš kot mi!«

Kot kmečki sin je zastavil vse svoje moči, da zapuščeno ljudstvo v Istri versko, narodno, kulturno in gospodarsko dvigne. Za njegove pravice se je potegoval tudi kot poslanec v dunajskem parlamentu. Italijanski nacionalisti so škofa Dobrila smrtno sovražili in mu na vse načine nagajali. To ga je nagnilo, da je po smrti tržaškega škofa Jerneja Legata 25. maja 1875 sprejel vodstvo tržaško-koprske škofije. Škof Dobrila je bil pravičen do vseh: poudarjal pa je, da mora bolj skrbeti za Slovence in Hrvate, ker so njegove pomoči bolj potrebni. Prizadeval si je, da bi vzgojil čim več narodno zavednih duhovnikov in laikov, ki mu bodo pri delu pomagali in njegovo delo nadaljevali.

Molitvenik, ki je bil tudi abecednik, prava čitanka

Škof Juraj Dobrila se je v srca Istranov najbolj zapisal s svojim molitvenikom *Oče, budi volja tvoja*, ki ga je sestavil leta 1854 po nemški predlogi. Prvič je bil tiskan

tisto leto v Trstu na Dobrilove stroške. Drugič in tretjič leta 1862 in 1875 pri založbi šolskih knjig na Dunaju. Leta 1881, ko so mu že pojemale moči, je popravil svoj molitvenik za četrto izdajo v nakladi 4.000 izvodov. Prve tri izdaje so bile natisnjene vsaj v 10.000 izvodih.

Molitvenik je služil kot liturgična knjiga v istrskih cerkvah zlasti za popoldansko pobožnost. Ta knjižica pa je bila tudi prava 'ljudska čitanka', ki je odigrala pomembno vlogo za prosveto preprostega ljudstva. Vjekoslav Spinčić, poslanec v dunajskem parlamentu, je o njej zapisal: »Težko katera knjiga je v kakem narodu imela toliko vpliva, kot ga ima ta molitvenik pri istrskih Hrvatih.« Po tej knjigi so se ljudje v Istri učili brati; najlepši dar, ki ga je mogel kdo komu v Istri dati, je bil ta Dobrilov molitvenik. Preveva ga duh potrpežljivosti in vdanosti v božjo voljo, zato mu je Dobrila dal tak naslov. Škof Dobrila je leto za letom kupoval na tisoče abecednikov in čitank, katekizmov ter drugih šolskih knjig in jih pošiljal po Istri.

Tudi kot škof je živel silno skromno, kot zadnji kaplan. Samemu sebi je pritrgoval, da je lahko pomagal revnim. Ustanovil je več dijaških stipendij, tudi za Slovence. Njegovo življenjsko pravilo je bilo: »Živimo v vsakem pogledu, kot da smo v stekleni hiši, da lahko vsakdo, ki gre mimo, vidi, kaj delamo.«

Zadnja leta ga je mučila huda bolezen, ki je 13. januarja 1882 pretrgala nit njegovega življenja. Vstajenje pričakuje na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu.